

Takurda-o a gene Ibra-ne à Yahuda-ne

Rem-se rɔ n-me à:

M-zantɛ: Kiristi rɔ myet hyangan-mɔ Shir 1:1-3

Gos-ut Kiristi arɛ yan-tɔm-ye Shir 1:4—2:18

Gos-ut Kiristi arɛ Mosa un Josuwa 3:1—4:13

Gos-ut Kiristi arɛ wan-Cɔw un kon-se Shir
4:14—7:28

Gos-tɔ un ɛs un ma-ut Kiristi 8:1—9:22

Gos-ut seke-ut Kiristi 9:23—10:39

Sher-mɔ jiishe à 11:1—12:29

Nɔm un yo Shir cone à 13:1-19

Kon-se ur-kom 13:20-21

Ma-tɔ ur-buste 13:22-25

Ma-tɔ ka Shir tommonte

Wà un wu Yeso rem na

¹ N-ga N-ga, Shir nomog ut-ma un tat-ne na ne be-tɔ un yan-Rwor un Ma-tɔ Shir o-da ut-moor ne, us-cow ne un hon un hon. ² Amba m-moka un kà da-o ur-buste o, wu nomutu na ut-ma be-ur Wà un wu Yeso, wu Shir nome hono o-dak un bu-yo un wu à, da-o ur-kom tomso Yeso warguru wan-gwomo-tɔ un kɔ yo ke rii-yo remen Shir daagne wu. ³ Wɔ gute **Wà-wu Shir**, o hyanuru seps-mɔ Shir. Wɔ hyene wu, ragaan-wu rɔ un Shir ne. Wu rɔ bok hono o-dak un ma-tɔ un wu tɔ ur-beeb. Bɔ wu sokutu na **ba'as**-ut na à, wu daaru n-Ton un shir, wu she'eturu un be-de ut-gwomo n-riib o un Shir Wa-ut-Hyat.

Wà-wu Shir jiishte yan-tɔm-ye Shir

⁴ **Wà-wu Shir** jiište **yan-tòm-ye Shir**. Shir ak wu Wà un wu. Kanē wu jiišhe ye be-de un ka jin-de. ⁵ Shir zeeru wu,

“Wò Wà re wu,

Caane um waragte Tato ru.”*

Komo Shir doog m-rwor un ma-tò un wu un nu-o un wu ken wu, wu zee,

“Man warag Tato un wu,

Wua warag Wà re.”†

Amba wu tak m-zee un yan-tòm-ye un wu kaane á. ⁶ Da-o Shir tomne Wà un wu, wu co, un hono o-dak à, wu zeeru,

“Yage **yan-tòm-ye Shir** kap ye kwuktutu wu,

ye nomote wu ɔr-bongon.”‡§

⁷ Shir rurutu na ma-tò un yan-tòm-ye un wu. Wu zeeru,

“Wu rò m-muut un yan-tòm-ye un wu untun m-yo,

Guw-ne ye un wu untun rem-de o-ra.”*

⁸ Amba un ma-ut Wà un wu, wu zee,

“Wò Shir, gwomo-ut ru tò m-ta tò á.

Piish un ma-tò o-nip,

tò rò gwoob-yo un gwomo-ut ru.

⁹ O bok o-nip. Wò un nom **ɔr-ba'as** á.†

Remen kaane o, me, Shir ru, um dagantu wò,

Um sagabutu wò ut-gwomo arge ɔr ru ne o-zak ne.”‡

* **Bɔr-o gaan:5** 1:5 Hyen komo: Bong 2:7. † **Bɔr-o gaan:5**

1:5 Hyen komo: 2Sam 7:14; 1Nom 17:13. ‡ **Bɔr-o gaan:6** 1:6

Hyen komo: Bong 97:7. § **Bɔr-o gaan:6** 1:6 Hyen komo: Kara

32:43 (ut-Girik). * **Bɔr-o gaan:7** 1:7 Hyen komo: Bong 104:4

(ut-Girik). † **Bɔr-o gaan:9** 1:8-9 Hyen komo: Bong 45:6-7.

‡ **Bɔr-o gaan:9** 1:9 Hyen komo: Isha 61:1,3.

10 Wɔ zeeɾɔ wɔ komo,

“Wan-Koyan ɔ, cin ɔr-takan,
wɔ noɱe o-ton o-dak ne.

11 Komo toa tees. Wɔ ne, wɔa te á.

O-dak o-ton ne toa tees ɔntɔn bɔ o-gund rɔ
m-ta à. §

12 Wɔa putum to ɔntɔn ɔt-gund,

Wɔa sugɔ to bɔ net rɔ m-suge matuku-ɔt ut
à.

Amba wɔ, wɔa barme á.

Komo hak-ɔs ru se a te á.”*

13 Shir doorɔ m-zee ɔn Wà ɔn wɔ,

“She'et ɔn ka be-de ɔt-gwomo de,

har ɔm ru'ɔt yan-yage-ɔt ru waragte
rii-yo o he m-yawag ɔn na-ɔs ru à.”†

Shir tak m-zee yan-tom-ye ɔn wɔ kaane á. 14 Ye

yan-tom-ye Shir guw-ne ye cot. Ye kukt-to to

Shir tomne remen ye nomute hun-ne ye he kum

ɔn gwɔ à, m-guw.

Bɔr-ɔs yoor

Raag no ɔt-to ɔn Ma-ɔt Yeso

1 To, bɔ a hyane **Wà-wɔ Shir** jiište **yan-tom-ye Shir** m-sek à, se a muut no ɔr-hi be-de ɔn ma-

to ɔn wɔ to a hoge à. A jar a ho'os to, to possu na

á. 2 Ma-to rwuune ɔn nu-se ɔn **yan-tom-ye Shir**

à, a hyanag 'wons-mo ɔn to. Kap ye yage to m-

dore à, ye swoog ɔr-koob hond hond ɔn **ba'as-to**

ɔn ye ne. 3 A ru á, urege a yagute m-was ɔn ka

§ **Bɔr-o gaan:11** 1:11 Hyen komo: Isha 51:6.

* **Bɔr-o gaan:12**

1:10-12 Hyen komo: Bɔng 102:25-27 (ɔt-Girik).

† **Bɔr-o gaan:13**

1:13 Hyen komo: Bɔng 110:1.

caari-to ùt-ma tō ùn gwù tō nē. Tō rwuune ùn nu-o ùn **Wà-wu Shir** à. **Wà-wu Shir**, wù rō na Wan-Koyan à, Yēso ùn hi ùn de ùn wù, wù ruru na tō. Ká da-de nē, yē hoge tō ùn nu-o ùn wù à, yē dooru na m-rure ùn nip-o ùn tō. ⁴ Yē rō m-rwor ùt-ma, **Kukt-o Shir** o rō yē m-'ya m-yar ùn hōn n-hōn, kō wù ke ùn gō ùn mō ma ùn wù yar-mō nē, bō Shir cone à. Komo Shir tosutu yē ùn bu-se ùn nōm ùn rem-se o-napa, ùt-hyat, ùn rem-se moor-tō ùt-made nē.

Yēso Wà-wu ùn net

⁵ O-Ton, o-dak nē tō roone à, tō a ùn ma-tō ùn tō m-mōka à, ba **yan-tòm-ye Shir** yē a ya'e ur-beeb yē nomot gwomo-tō ùn tō á. ⁶ Wù ken geneg ùn de ken be-de ùn Ma-tō Shir, wù zeeru;

“¿Ya rwō'e wotte m-was ùn tē nē hun-nē,

har wotte net* m-hwō n-me ùn barag-us ru?

⁷ Ùn ya o-da hiin,

o rwō'og net ùn con-de wō de ùn **yan-tòm-ye Shir** á.

Komo o sagbu wù m-sek mōsse m-seps nē.

⁸ O ya'ag wù gwomo-tō ùn kō yo ke rii-yo, yo o nome à.”†

Yatt-yo kuse ba wō ùn ya'as wù á.

Amba m-mōka a ùn go hyan net hokste bop ùn ka rem-se kap se Shir ya'ase wù á. ⁹ Wù a m-hyan à wù rō Yēso, ùn ya o-da hiin a muute wù, wù wōo **yan-tòm-ye Shir** á. Remen yar-mō Shir, Yēso marag remen hun-nē kap. Komo m-mōka

* **Bor-us yoor:6** 2:6 Wà-wu ùn net. † **Bor-us yoor:8** 2:6-8 Hyen komo: Bōng 8:4-6.

bõ wu sũte ur-koõb har wu meret à, a sagabũtu wu m-seps, m-sek ne.

¹⁰ Shir nome koyan, komo koyan remen seps-mõ Shir mõ. Shir nõmog kashi un rii bõ wu muute Yeso shiishe hond hond un bu-yo un swo ur-koõb à, bõ Yeso kute yakar-ye Shir deen bu-yo un gwu à, komo heeturu ye be-de un seps-mõ un wu. ¹¹ Yeso rõ un sokse un hun-ne **ba'as-to** un ye. Komo un Yeso un ye a sokse **ba'as-to** un ye à, myet Tato o-gaan ye rõ. O rwõ'e Yeso rotte mhõge m-'e á, wu zeet ye hen-ne ye un wu. ¹² Wu zeeru Tato un wu,

“Man bũm jin un du be-ur hen-ne re ne.

N-me un morõg-de un hun-ne ru,

man hu sep-to un bongõn un du.”‡

¹³ Komo wu zeeru hun-ne,

“Man sher be-de Shir.”

Komo wu dooru m-zee,

“Me ka kanẽ un yakar-ne ye Shir ya'u me à.”§

¹⁴ Cin da ka yakar-ye ye Shir ya'e Yeso à, hun-ne ye, yanze o-Kukt á, wu, un cen wu Yeso, wu waragte net untun ye, remen wu meret, wu sabursute **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot**, wu hante m-mar à. ¹⁵ Komo wu waragte net untun ye, remen wu usté ye, ye roa ma'as m-guw un hõ-to un hõog-mõ un ye remen gyer-o m-mar à. ¹⁶ Net a hyen cas unze Yeso un haan remen wu guut **yan-tõm-ye Shir** á, amba wu un haan wu guut yakar-ye un baag-o **Ibrahi**.* ¹⁷ Remen kaane yo ken bu-yo rõ kõn á, se Yeso waragte

‡ **Bõr-qs yoor:12** 2:12 Hyen komo: Bõng 22:22.

yoor:13 2:13 Hyen komo: Isha 8:17-18 (õt-Girik).

yoor:16 2:16 Hyen komo: Isha 41:8-9.

§ **Bõr-qs**

* **Bõr-qs**

untun hen-ṇe ye un wu ṇe, remen wu waragte ko-wa-o-nip, un wa-ur-'won ṇe be-de ko-Gwomo-wu un kon-se Shir, be-de un nome Shir m-guw, remen wu he sokse un hun-ṇe **ba'as-to** un ye to ye nome Shir à. ¹⁸ M-moka kaane, Yeso swoog ur-koob komo bo a megerte wu à, wua rees gun kowan wu a ut-meger à.

Bor-us tet

Yeso juishte Mosa

¹ Remen kaane, tu no yish be-ur Yeso, wu Shir tomne, wu waragte na ko-Gwomo-wu un kon-se Shir un ruru un ye ken ye ṇe un yo te sherte à. ² Yeso nomog o-nip be-de Shir wu daage wu à, un ko yo ke rii-yo, yo Shir zee wu nom à, bo **Mosa** nome o-nip be-de un senge-mo Shir à, be-de un hur-o Shir.* ³ A 'woste sek-m Yeso aragte mo ma **Mosa**, bo a ro un bom un ko-yan-ma-to o-hur, arge hur-o wu ma'e à. ⁴ Ko o ke hur-o, o ro un wu ma o ṇe à. Amba Shir nome ko yo ke rii-yo. ⁵ **Mosa** nomog o-nip un guw-mo un hur-o Shir kap, komo wu ro un rure hun-ṇe rii-yo Shir he m-zee u co à. ⁶ Amba **Kiristi**† nomog o-nip bo wu ro Wa un hur-o Shir à. Shir ro m-sher un wu un gwomo-to un hun-ṇe ye Shir. Komo a ro ka hun-ṇe ye, urege a ro un jaab-o ut-men ṇe, komo a nom us-ses un sakt-o na ṇe, ka o ro n-me **Kiristi**.

A nak yan-koob-de m-sher ut-to

⁷ To, yo **Kukt-o Shir** zee à, yo ro:

* **Bor-us tet:2** 3:2 Hyen komo: Qog 12:7. † **Bor-us tet:6** 3:6 Wu Shir daagne à.

“Caane, urege nõ hogute cor-o Shir,
 ⁸ nõ jar-o jar nõ nom cikt-de ur-hur
 bõ tat-ne nõ ne ine me zang,
 da-de ye megre me o-dákár á.
⁹ Reeno o ya-n-ga-ye nõ megre me,
 Kõ de ye hyente senge-mõ um nome à, mõ ut-
 hyat ¹⁰ us-hak ur-kwooz ut-yoor [40].
 O rwo'e um nomot us-ryaab un ká zaman-yo ne,
 um zee:
 ‘Koyanda ye este hur-de un ye ur-hew ne un
 me ne,
 ye nap komo cow-us re á.’
¹¹ O rwo'e um tonduu ye un ryaab-us re.
 ‘Yea tuw be-de un wuwe un de á,
 de um ro zongsutu ye, ye wuwute á.’ ”‡
¹² Nom nõ ceen, or re ne, taase kõ wan-gaan be
 un nõ wu nõm barag-us 'yo-se un hur-de un wu,
 kõ ne koob-de m-she, wu tuke Shir o un hoog o-
 cin. ¹³ Sengu nõ do ye un or nõ ne jaab-o ut-men
 kõ de ke ho-de, nõ senge m-nom kaane nõ kume
 ur-keer. Taase **ba'as-de** raks wu ken be un nõ,
 wu nõm ur-cikt. ¹⁴ Remen a senguu nõ m-she
 gung gung be-de Shir bõ a ro m-nom ur-takan
 à, har ur-kom, bõ a he m-warag kang-o gaan un
Kiristi ne à. ¹⁵ A geneg be-de un Ma-to Shir, a
 zee,
 “Caane, urege nõ hogute cor-o Shir,
 nõ jar-o jar nõ nom cikt-de ur-hur,
 bõ tat-ne nõ ne ine me zang á.”§
¹⁶ Barag nõ ur-bon ne ne ma-to un ká hun-ne
 ye: Ka hun-ne ye hogute Ma-to Shir, ye hyanag

‡ **Bõr-qs tet:11** 3:7-11 Hyen komo: Bõng 95:7-11 (ut-Girik).

§ **Bõr-qs tet:15** 3:15 Hyen komo: Bõng 95:7-8 (ut-Girik).

rem-se ʊt-hyat da-o **Mosa** rwuntʊ ye dak-o o-**Masar** à, myet ʊn kaane ne, ye tuku to o-cin. ¹⁷ Shir nomog ʊs-ryaab ʊn ye ne hak-ʊr kwooz-ʊt yoor [40], komo ye nomute wʊ koob-de o-dorotte ye maruru n-te o-dakar. ¹⁸ Ka hun-ne ye yage Ma-to Shir remen koob-de o-dorotte, Shir tonduʊtu ye ʊn ryaab-ʊs ʊn wʊ. Yea tuw be-de ʊn wuwe-de ʊn wʊ á.* ¹⁹ Te nepste ka hun-ne ye kum m-cow be-de ʊn ka wuwe-de á, remen koob-de ʊn sher-mo ʊn ye be-de Shir.

Bɔr-ʊs nass

*Swor o-nu o ʊr-wuwe
remen hun-ne ye Shir*

¹ Har caane swor o-nu o Shir o m-cow ʊr-wuwe de Shir ro kon. Se a nom no ceen, untaase wʊ ken wʊ be-ʊr no, wʊ taage m-cow ʊn ka wuwe-de. ² A hogussute ko'ot ʊn **Ma-to m-Rerem** to Shir bo a ruru ye ka à. Amba ka hoge-mo ye hoge à, mo gu ye á, remen ye sher ʊn ka ma-to ye hoge á. ³ Komo, na ye shere à cot, a he m-cow ʊn ka wuwe-de. Untun bo Shir zee à, "Um tonduʊtu ye ʊn ryaab-ʊs re.

'Yea tuw wuwe ʊn de á.' ”*

Shir ʊn zee kaane ko de wʊ be'este wʊ komoste senge-mo ʊn wʊ cin da-de wʊ nome koyan à. ⁴ ʊn de ken be-de de ʊn Ma-to Shir, Shir nomog ʊt-ma, ma-to ʊn **Ho-de ʊr-Wuwe**, wʊ zee, "Ho-ʊr ata'yoore-de, Shir wuwe be-de ʊn senge-mo ʊn wʊ mo wʊ nome à kap."† ⁵ A karuntussute

* **Bɔr-ʊs tet:18** 3:16-18 Hyen komo: Qog 14:1-35. * **Bɔr-ʊs nass:3** 4:3 Hyen komo: Bong 95:11. † **Bɔr-ʊs nass:4** 4:4 Hyen komo: Taka 2:2.

komo be-de w̄u zee kaane à,

“Yea t̄uʁ w̄uʁe ʁ̄n de á, de ʁ̄m ro zonḡsutu
ye,

ye w̄uʁute á.”‡

6 W̄uʁe-de Shir r̄o k̄on remen hun-ne t̄uʁut, amba ka ye tak̄ne m-hoḡe ʁ̄n **Ma-to m-Rerem** t̄o Shir à, ye kum ka w̄uʁe-de á remen k̄oob-de o-dor̄otte ʁ̄n ma-to ye hoḡe à. 7 Shir ēste ʁ̄ ken da-ʁ̄ ʁ̄ m-c̄ow be-de ʁ̄n w̄uʁe-de ʁ̄n w̄u, komo ka da-ʁ̄ caane ʁ̄. N-ga n-ga, w̄u r̄ur̄ute **Dawuda** w̄u do sw̄or ʁ̄n ka nu-o, b̄o ʁ̄m ro zeege à,

“Caane, ʁ̄rege n̄o hoḡute cor-ʁ̄ Shir,

n̄o jar-o jar n̄o nom cikt-de ʁ̄r-hur á.”§

8 ʁ̄rege Josuwa ro ya'ag hun-ne ʁ̄r-w̄uʁe, Shir roa do m-tan ʁ̄n de ken **Ho-de ʁ̄r-Wuʁe** de á.*†

9 Har m-m̄oka de de ken w̄uʁe-de kuste ēssesse de hun-ne ye Shir hette m-w̄uʁe à, b̄o Shir w̄uʁe ho-ʁ̄r ata'yoore-de à. 10 Kowan w̄u c̄owe ʁ̄n ká w̄uʁe-de, w̄u w̄uʁe be-de ʁ̄n senge-m̄o ʁ̄n w̄u, b̄o Shir w̄uʁe da-ʁ̄ w̄u kome nom ʁ̄n hono o-dak à.‡ 11 A sengu n̄o a t̄uʁut n̄o ʁ̄n ká w̄uʁe-de. Taase w̄u ken w̄u taage m-c̄ow remen k̄oob-de ʁ̄n dor̄otte-ʁ̄ ʁ̄n w̄u, b̄o ye ka taage m-c̄ow à.

12 Remen Ma-to Shir t̄o r̄o ʁ̄n hoḡe ne. T̄o r̄o m-'w̄ons ne. T̄o r̄o m-senge ʁ̄ntun o-magay ʁ̄ m-rye jit-ʁ̄r-jit. ʁ̄ntun magay-ʁ̄ r̄o m-caat ʁ̄r-ap ʁ̄r-

‡ **B̄or-ʁ̄s nass:5** 4:5 Hyen komo: B̄ong 95:11.

nass:7 4:7 Hyen komo: B̄ong 95:7-8 (ʁ̄t-Girik).

nass:8 4:8 Josuwa w̄u teke hun-ne ye o-Isra o-c̄ow ha-m̄o ʁ̄n dak-ʁ̄ Shir sw̄ore ye o-nu à. Dawuda cep̄ur̄u ká ma-to ʁ̄ntun hak-ʁ̄s zungu-ʁ̄s nass [400] m-jim, b̄o ʁ̄n c̄ow-m̄o ye ʁ̄n ká dak-ʁ̄.

† **B̄or-ʁ̄s nass:8** 4:8 Hyen komo: Kara 31:7; Josu 22:4. ‡ **B̄or-ʁ̄s nass:10** 4:10 Hyen komo: Taka 2:2.

§ **B̄or-ʁ̄s**

* **B̄or-ʁ̄s**

caar ne, o kutu na rii-yo ro n-me na à, ka bo-o Ma-to Shir ro m-cow un hur-de un net, to kutu na barag-us na se ur-bon un se un ba ur-bon ne. ¹³ Yatt-yo ro wukusse be-de Shir á. Ko yo ke rii-yo cas o yo ro be-de un wu, komo a ruru wu myet yo a nome à.

Yeso caari-wu un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir

¹⁴ A un caari-wu un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir, wu ha'e re n-Ton à, wu wu ro Yeso **Wà-wu Shir**. Remen kaane yage a bupt sher-m na ut-kom ut-yoor to a rotte à. ¹⁵ Wu wu ro un hyan un 'won un na be-de un koob-de un beeb-ur na. Remen yan á, da-de wu she'ete she'et-de un net hono o-dak à, a ro megerte Yeso un ko yo ke rii-yo bo a ro na ut-meger à, amba wu nom **ur-ba'as** á. ¹⁶ Yage a heet no sasa be-de un kwuur-de un yar-mo Shir, remen a kumut ur-'won komo a kum yar-mo Shir mo he na m-gu da-o a ro m-swò ur-koob à.

Bɔr-ɔs taan

Ko-Gwomo-wu un kon-se Shir

¹ Ko wu ke ko-Gwomo-wu un kon-se Shir, a wu m-daag be-de un or un wu ne sek-ye. Wu sugute wan-heet m-yar, ur-**seke** ne to un hun-ne be-de Shir remen **ba'as-to** un ye. ² Komo un cen wu untu nome net-wu à, wua hoks ur-she'et un hun-ne raag-ne ne un ya-ut-**ba'as** ne un bu-yo gwugwer-mo ur-hi mo un wu. Remen wu un cen wu, wua hoks m-he. ³ Remen kaane, se wu

nomoste ur-**seke** remen hun-ne, komo wu nomo hi un de un wu.*

⁴ Komo yatt-wu he m-dege un hi un de un wu m-sek wu waragte Wan-co be-to un Gwomo-ne ye un kon-se Shir á. Se wu Shir aage à, bo wu aage **Haruna** n-ga wu waragte Wan-co be-to un Gwomo-ne ye un kon-se Shir à.† ⁵ Kaane o komo **Kiristi** wu dege hi un de un wu m-seps, remen wu waragte ko-Gwomo-wu un kon-se Shir á. Shir daage wu. Shir zeeg wu,

“Wò Wà re wu.

Caane um waragte Tato ru.”‡

⁶ Shir zeeru wu un de ken be-de komo,

“Wò ko-wan-**Cow un kon-se Shir** wu, wu un ba m-ta.

Wò ro untun **Markisadik.**”§

⁷ Da-de Yeso ro'e un hono o-dak à, wu konog us-kon deen har us-'won m-yish m-yish be-de Shir wan-gwomo-to un gwu be-de m-mar. Shir hoguru wu remen sek-mo Yeso ya'u wu à, komo wu nomote Shir o-dorotte.* ⁸ Ko de Yeso rotte **Wà-wu Shir** à, wu yooste nom o-dorotte be-de Shir be-de un koob-de wu swò à. ⁹ Swò ur-koob rwo'og Yeso wu shiig hond hond, komo m-moka wua hoks m-gu un myet ye nomu wu o-dorotte à, har da-o ba m-ta. ¹⁰ Shir un daag wu ko-Gwomo-wu un kon-se Shir untun **Markisadik.**

A nak yan-yage un dore un Yeso ut-to

* **Bor-us taan:3** 5:3 Hyen komo: Rewi 9:7. † **Bor-us taan:4** 5:4 Hyen komo: Rwuu 28:1. ‡ **Bor-us taan:5** 5:5 Hyen komo: Bong 2:7. § **Bor-us taan:6** 5:6 Hyen komo: Bong 110:4. * **Bor-us taan:7** 5:7 Hyen komo: Mati 26:36-46; Mark 14:32-42; Ruka 22:39-46.

11 Te ɔn rii ŋe deen yo te he m-zee moose ɔn ka ma-to ŋe à, amba to ro ɔs-nu ŋe a rurute no bo to ro à remen nott hor-mo nap ɔn rii á. 12 Cin ya ca á, no ɔn dor Yeso har m-moka, wooste no senge yoose ɔn ye ken. Kap ɔn kaane ŋe, no ɔn conog wu he no m-yoose rem-se yan-dor pu-ye ro m-yoos be-de ɔn Ma-to Shir à. No untun yan-yaar ye, ye ro m-swɔ m-yow à, yea hoks m-re ut-ga á. 13 O nepste wan-yaar shi á, remen de-de wu ro m-su cot. Wan-dor Yeso shi á urege wu nap nom ɔn kashi rii á.† 14 Rii-yo m-re yo m-'hwo'ogon yo ɔn ye bo'ose à yo. Kaane o komo yoos-de ɔn rem-ɔs gos-se se ɔn **Kiristi**, se ma ye bo'ose be-de ɔn **Kukt-o Shir** ye cot, ye ro m-senge mo ɔn nap rii-yo ur-bon ɔn yo ɔn ba ur-bon ŋe, komo ye nom kashi ɔn rii.

Bɔr-ɔs cind

1 To remen kaane, no ma'as bo ɔn yoos-de a yoosu no da-de no waktune be-de Shir á. Dek no yoos-de no hette m-bo'ose à.

No yage muut ɔn rem-se o-hwaa se ro ɔn hante m-mar à,

Shɛr no be-de Shir. 2 No nepste ma-to ɔn:

Yo'os ɔn net n-te m-ho ŋe, ɔn

Hwo ut-kom ŋe ɔn hi-de ɔn net, ɔn

Ine-mo margan-ŋe ŋe, ɔn

Piish ut-ma ŋe to ba m-ta.

3 Yage a bo'osutu no, urege Shir zeeg.

4-6 Ka ye shere be-de Shir à, ka da-de ye 'yaruru yo Yeso nomu ye à n-ton o-**kan**, yea hoks m-waktune be-de Shir komo á, ra nome á.

† **Bɔr-ɔs taan:13** 5:12-13 Hyen komo: 1Kor 3:2.

Ka ye nape nip-o Shir à,
 Ka ye rake yar-mo un Ton-o shir n-me un Ma-to
 un Shir à,
 Komo ye gokste wong-de un ye de **Kukt-o Shir**,
 un beeb-de a he ye m-'ya à, n-me un hoog-o
 roone à,
 yea hoks m-waktune be-de Shir komo á. Yea
 hoks m-waktune komo á, remen ye 'yarag Yeso
 ur-**seke** de un wu ne. Ye ro untun ka hun-ne, ye
 kame Yeso ton-o ce à. Ye ro untun ka hun-ne, ye
 yo'oge Yeso be-de hun-ne komo à.

⁷ Kem-o a m-he hond hond à, o ro m-muse o-
 dak, yan-tom gooru ur-go. Ye gwowuru tom, a
 kumuru rii-yo m-re be-de un wu gwowe o-kat à.
 Shir ro m-rwunte o-kwum un ka kat-o.

⁸ Amba urege dak-o ro m-pot un yokor un to-
 to un wo ne, yatt rii-yo o he m-kum be-de un o
 á. Shir ro un ma-to un huu ka kat-o nu-o yo-o.
 Ur-kom, komo tuks-mo a he o.*

⁹ Or re ne, ko te ruru no ut-ma untun to ka, te
 nepste no m-nom un ka rem-se ur-bon se hun-ne
 ro m-nom à da-o ye kume gwu-o Shir. ¹⁰ Taase
 no zee Shir ro m-was un senge-m no ne á. Wu
 ro m-was un mo ne. Wua top ko wu ke net-wu
 senge-mo un wu. No ye ro m-was un wu ne à,
 no ye kutu wu m-was be-de un yan-dor ye un wu
 à. Har m-moka no ro ye m-gu. ¹¹ Rii-yo te cone
 à, ko wu ke wan-gaan no wu, wu senge go un ka
 senge-mo har a woot ho-de Shir. A kum rii-yo a
 o-saktò à be-de wu. ¹² No nom m-zar á. Doru no
 bu-yo un ye bope Ma-to Shir à. Bo ye bope to à,

* **Bɔr-ɔs cind:8** 6:8 Hyen komo: Taka 3:17-18.

ye mo'uru ʉr-hur be-de ʉn wu, har wu shoosuru
ye rii-yo wu zee ye à.

Shir a shoos yo wu zee à

¹³ Yatt-wu jiishe Shir á, ʉn kaane wu swore o-
nu ʉn **Ibrahi**. Wu tonduru ʉn jin-de ʉn wu, ¹⁴ bo
wu zee **Ibrahi**, “Me, Shir, jip man hu wu nu
so-ye. Um 'ye wu yakar deen.”† ¹⁵ Kaane o, bo
Ibrahi mo'e hur-de ʉn wu à, Shir ya'asuru wu
yo wu swore o-nu wu kum à.

¹⁶ Urege wu ken conog wu hongse sunem-
mo ut-
ma, ye ro m-tond ʉn jin-de ʉn wu jiishe ye à.
¹⁷ Ka ye roa goks yo wu swore o-nu à, Shir ʉn
con ye nept unze wu à kuse á, remen kaane wu
dooru m-tond ʉn ka sworu nu-o. ¹⁸ Shir ro m-
rwor ut-bo á! Remen kaane tond-o ʉn wu ʉn
sworu nu-o ʉn wu ne yatt-wu he to m-shakt á.
A teere o-rek ha-mo be-de Shir **Wan-Gwu** à. M-
moka tond-o ʉn wu ʉn sworu nu-o ʉn wu ne, a
'ye na jaab-o ut-men a bupt ka sakt-o, o ro be-ur
na à. ¹⁹ Ka sakt-o ya o ro untun kashi o-hu, yo
ur-beeb, komo o na m-cow n-me ur-hur. Sakt-o
na caate ka gund-o sane depi-o Shir à, har o heet
na n-me ʉn be-de jiishe ba m-kukop à.‡ ²⁰ Yeso
be'estu na m-wu kané, komo wu ʉn cow ʉn suge-
ur na. Wu ro komo ko-Gwomo-wu ʉn kon-se Shir
wu ʉn ba m-ta untun **Markisadik**.§

Bor-ʉs ta'yoor

Wan-Cow ʉn kon-se Shir

† **Bor-ʉs cind:14** 6:14 Hyen komo: Taka 22:16-17. ‡ **Bor-ʉs
cind:19** 6:19 Hyen komo: Rewi 16:2. § **Bor-ʉs cind:20** 6:20
Hyen komo: Bong 110:4.

¹ **Markisadik** ko-Gwɔmo-wu ɔn bɔ-o o-Sareɔm wu ro'e. Wu ro wan-**Cow ɔn kɔn-se Shir** o jiiŋŋe à. Da-o **Ibrahi** ro'e m-jo'on so ɔr-gun à de a hote gwɔmo-ne à, **Markisadik** gontu **Ibrahi**, wu huuru **Ibrahi** nu-o ɔr-bon. ² **Ibrahi** ya'asuru wu ɔr-gwuug de ɔn rem-se wu jo'onte so ɔr-gun à. Wu hussuru rii gaan be-de ɔn op ɔn ko yo ke rii-yo wu kumne à, wu ya'asuru wu. Jin-de ɔn wu ɔr-takan de ro, "Ko-Gwɔmo Kashi," tomso ne "Ko-Gwɔmo-wu o-Sareɔm," de ro "Ko-Gwɔmo-wu ɔn Gwugwu-mo ɔr-Hur."* ³ Wutt o-tato á. Wutt o-inu á. A napu ne baag-o ɔn wu á. A napu ne ho-de a mate wu á. Komo a nap ho-de wu mare á. Wu waragte untun Yeso **Wà-wu Shir**, wan-**Cow ɔn kɔn-se Shir** wu ɔn ba m-ta.

⁴ War no go ɔn gos-to ɔn wu, har tato na **Ibrahi** ya'aste wu o-gaan be-de ɔn op ɔn rem-se ɔr-gun! ⁵ Ye ka yan-kɔn-se Shir ye, yakar **Rewi**, **karamsa-o Mosa** zeeg ye ma'as ɔn goks o-gaan be-de ɔn op be-to ɔn hun-ne, or ɔn ye ne, ko de rotte kap mo ɔn ye yakar **Ibrahi** ye à.† ⁶ Ko de, **Markisadik** ro baag-o gaan ɔn **Rewi** ne á, amba wu gokste o-gaan be-de op be-ur **Ibrahi**, har **Markisadik** huuru **Ibrahi** nu-o so-o, **Ibrahi** wu Shir swore o-nu ɔn wu ne à. ⁷ Kowan torusse nu unze net-wu hu'e wu ken nu-o so-o à, jiiŋŋe ka wu a hu'e nu-o so-o à ut-gos.

⁸ Myet kowan kɔn-se Shir a mer, amba ye ro m-goks o-gaan be-de ɔn op be-de ɔn hun-ne, **Markisadik** wu cot gokse o-gaan be-de op komo wu ro ɔn mar á. Komo Ma-to Shir yoosutu na

* **Bor-ɔs ta'yoor:2** 7:1-2 Hyen komo: Taka 14:17-20. † **Bor-ɔs ta'yoor:5** 7:5 Hyen komo: Qog 18:21.

wu rɔ ɔn hoog ne. ⁹⁻¹⁰ Kɔ bɔ **Ibrahi** ya'aste **Markisadik** o-gaan be-de ɔn ɔp à, da-de wu jo'one ɔr-gun à, cin a ro makt **Rewi** á. Kap ɔn kaane ne sa o zee **Rewi** a ya'ase ka gaan-yo be-de ɔn ɔp, wu wu yakar-ye ɔn wu rɔ m-goks o-gaan be-de ɔn ɔp, myet ɔn kaane ne, **Rewi** rɔ n-me ɔn wur-o **Ibrahi** ko-ya-n-ga-ye-wu ɔn wu da-o **Markisadik** gonte wu à.

Yeso ɔntun Markisadik

¹¹ Kɔ de **karamsa-o Mosa** zette se ɔn baag-o **Rewi** a he, kum ɔn wan-**Cɔw ɔn kɔn-se Shir** à, yea hoks muut ɔn net kashi hond hond á. Remen kaane se a kumug wu ken wan-**Cɔw ɔn kɔn-se Shir** wu ɔntun **Markisadik**, ɔtte wu ken wu so ɔn baag-o **Haruna**. ¹² Urege a kumug sek-wu pu-wu wan-**Cɔw ɔn kɔn-se Shir** pu-wu, ka da-o **karamsa-o** he m-barme. ¹³ Yeso wu a ɔn ma-to ɔn wu m-moka à, yatt-wu take nom ɔn guw-mo ɔn **seke**-de o-**hana** ɔn baag-o ɔn wu á. ¹⁴ Kɔwan nepste Wan-Koyan na ɔn baag-o **Yahuda-ne** o a mate wu. Da-de **Mosa** ro'e m-rure ɔn Ibra-ne ma-to ɔn yan-**Cɔw ɔn kɔn-se Shir** à, wu tan baag-o **Yahuda** á, remen a ɔn daag ɔn yan-**Cɔw ɔn kɔn-se Shir** ɔn ka baag-o á.

¹⁵ Myet to ka ma-to rɔ m-rwuun cas, da-o a dege wu ken wu ɔntun **Markisadik**, wu waragte wan-**Cɔw ɔn kɔn-se Shir**. ¹⁶ A sagab Yeso wan-**Cɔw ɔn kɔn-se Shir** ba remen **karamsa-o** nomog ma-to ɔn baag-o ɔn wu á, amba Shir ɔn sagab wu remen hoog-o ɔn wu o m-ta o á.

¹⁷ Kaa a gene be-to ɔn Ma-to Shir, a zee,

“Wɔ wan-**Cɔw ɔn kɔn-se Shir** wu ɔn ba m-ta.

Wō rō untun **Markisadik.**"‡

18 A esste ká **karamsa**-ō n-ga o n-riib o ka, remen ot m-'wons á, komo o waragte hwaa.

19 Ká **karamsa**-ō hoksu ne muut un net kashi hond hond be-de Shir á. Remen kaane ne, Shir nomuru na cow-yo o-dish yo jiiše ur-bon à, komo yo he na m-muut yow yow un Shir ne.

20-21 Shir un hi-de un wu tondte, da-o wu daage Yeso wan-**Cow un kon-se Shir** à. Amba wu tak m-tond da-de a daage ye ken yan-**Cow un kon-se Shir** á. Ka ma-to wu tonde à to ro:

"Me, Yawe, um tondte,

man wakse ne ma-ut re á.

'Wō wan-**Cow un kon-se Shir** wu un ba m-ta wu.' "§

22 Remen tond-o Shir tonde à, o rwo'e Yeso waragte esunte de un shoos un ká ma-to, to jiiše ur-bon à.

23 Yan-**Cow un kon-se Shir**, yakar **Rewi**, ye ro ut-moor ne remen mar-m wenege ye m-she'et deen be-de un senge-mo un ye. 24 Yeso ro m-mar á. Remen kaane, senge-mo un wu mo un wan-**Cow un kon-se Shir** mo un ba m-ta. 25 Remen kaane, wua hoks ca un ko de ke ho-de ne, gu un ye ro m-hyokne yow yow be-de Shir un raag-o un wu à, remen wu ro un hoog ne o ba m-ta, wu ro komo m-ha co be-de un kon-se Shir remen ye.

26 Gon ka ko-Gwomo-wu un kon-se Shir wu, wu a m-hoob, wu ro ba m-kukop à, ba un riio yo ut-reeb, ba **ur-ba'as**, Shir huste wu un hon remen wut **ur-ba'as** á be-de un **ya-ur-ba'as**. Shir

‡ **Bor-us ta'voor:17** 7:17 Hyen komo: Bong 110:4. § **Bor-us ta'voor:20-21** 7:20-21 Hyen komo: Bong 110:4.

ya'aste ʉeso m-sek arge ko yo ke rii-yo n-Tɔn shir.
²⁷ Wu ba ʉntʉn ka Gwɔmo-ne ye ʉn kɔn-se Shir
 ye, wu rɔ á. Ye ʉn hoob-o, ye ma'aste ʉn **seke**
 ʉr-**seke** kɔ de ke hɔ-de. Ye **seke** de ma ʉn ye
seke-de **ʉr-ba'as** de, ka da-de ye **seketɛ** de ʉn
ba'as-to ʉn hun-ne. Amba wu ʉn **seke** de ma
 ʉn wu **seke**-de o-gaan cot, da-o wu ya'ase hi ʉn
 de ʉn wu à.* ²⁸ **Karamsa-o Mosa** zeeg, a deeg
 net be-to ʉn or ʉn wu ʉn hun-ne yan-koob-de ʉr-
 beeb remen ʉt-**ba'as**. A ya'as wu ko-Gwɔmo-wu
 ʉn kɔn-se Shir. Amba ʉn bu-yo ʉn ka tɔnd-o, o
 woone ʉn jim-de ʉn ka **karamsa-o** à, o zeeg a
 deeg **Wà-wu Shir**, wu Shir muute shiishe hond
 hond à, har da-o ba m-ta.

Bɔr-ʉs eer

*ʉeso wu rɔ na ko-Gwɔmo
 be-de ʉn kɔn-se Shir*

¹ 'Wup-de ʉn ma-ʉt na de rɔ a rɔ ʉn ko-
 Gwɔmo-wu ʉn kɔn-se Shir ne, wu rɔ tara ʉn be-
 de ʉt-gwɔmo n-riib o Shir Wa-ʉt-Hyat n-Tɔn shir
 à.* ² Kane wu rɔ m-nɔm ʉn senge-mo ʉn wu
 mo ʉn kɔn-se Shir ʉn depi-o o-nip o Wan-Koyan
 nome à, yanze ʉn depi-o hun-ne nome á.

³ Bɔ Shir cone kɔ wu ke ko-Gwɔmo-wu ʉn kɔn-
 se Shir, wu 'ye m-yar ʉt-**seke** ne à. Wu ma na
 ko-Gwɔmo-wu gos-wu ʉn cen wu se wu **seketɛ**
 yo ken rii-yo. ⁴ A ro zeeg ʉeso rɔ ʉn kà hono o-
 dak o, wu roa warag wan-**Cow ʉn kɔn-se Shir** á,
 kɔ hiin, remen yan-**Cow ʉn kɔn-se Shir** rɔ kɔn

* **Bɔr-ʉs ta'yoor:27** 7:27 Hyen komo: Rewi 9:7. * **Bɔr-ʉs
 eer:1** 8:1 Hyen komo: Bɔng 110:1.

ye rō un heet un yar-mō un hun-ne bō **karamsa-**
o **Mosa** zee a nom à. ⁵ Senge-mō ye rotte à
horomte-o un sha-mō un rem-se rō n-ton à, o
rwo'e Shir keweste **Mosa** da-o wu ro un zonge-to
wu meet depi-o un kon-se Shir à. Ka da-o Shir
kewsu wu, Shir zee, "Nom ceen, o nom koyan
bō um kutu wō n-ton un ká Haag-o à."† ⁶ Amba
m-mōka Yeso caari-wu un ko-wan-co be-de un
Gwomo-ne ye un kon-se Shir na. Shir ya'aste wu
senge-mō jiishe ka mō ye nome m-guw be-de un
karamsa-ut ut à, remen wu hongsu na un ess ut-
ma un Shir ne. Yo jiishe à un bu-yo un swooru
o-nu, o jiishe à.

⁷ A ro zeege a hyanag yo-mō un ká ess ut-ma
tō ur-takan tō á, a roa do ess ut-ma o-ayoore-o á.

⁸ Shir hyanuru m-yō mō un hun-ne,
"Yawe zee, 'Da-o roon o um hette ja'as
un ess un ma-ut pu-to,

un hun-ne ye un baag-to o-**Isra**-ne,‡

un hun-ne ye un baag-to o-**Yahuda**-ne.§

⁹ Ba gō un ka ess ut-ma ut-ut tō,
tō um nome un tat-ne un ye ne,

da-o um nakne ye un kom-ut re,

um rwuntutu ye un dak-o o-**Masar** á.

Bō ye wasse un ká ess ut-ma tō ne á,

o hante um tukutu ye o-cin.

Yawe zee, ¹⁰ amba m-mōka um russute hun-ne
ye o-**Isra**,

To kà rō ess un ma-ut re ut-pu to:

† **Bor-us eer:5** 8:5 Hyen komo: Rwuu 25:40; 26:30. ‡ **Bor-us eer:8** 8:8 Baag-ut o-Isra ro baag-ut op husse baag-o Banyamin un baag-o Yahuda ne. § **Bor-us eer:8** 8:8 Baag-ut o-Yahuda ro baag-o Banyamin un baag-o Yahuda ne.

Yawe zeeg da-o roon,
 man ru **karamsa**-ut re n-me men-to un ye.
 Man gen to komo un hur-de un ye.
 Man warag Shir o un ye,
 ye komo yea warag hun-ne re.

¹¹ Yatt-wu he yoose un kowan á.
 Yatt-wu he zee un or un wu, "Nep Yawe" á.
 Remen un yakar un sek-ye ne,
 kowan wua nep me.

¹² Man hyen 'won-de un ye,
 um sokse ye **ba'as-to** un ye.

Man do m-baks un to ne á.' ""*

¹³ Da-o Shir cepe ma-to un ess ut-ma ut-pu to
 à, wu muutte o ka o ur-takan o-'wutum. Komo
 bo un rii-yo ro untun yo n-ga à, yo ro komo m-
 wutme à, yoa tees ba m-jime.

Bor-us jero

Depi-de n-dak untun kuke-o Shir n-Ton

¹ Ma-to Shir esse ur-takan un hun-ne ye o-**Isra-**
 ne à, to ro **karamsa**-to kute hun-ne bo ye he ur-
 kwukt be-de Shir à. Un depi-de a hette ur-kwukt
 be-de Shir kanè o-dak à. ² Be-de a takne m-cow
 un ka depi-de à, a de m-zee, "Be-de Shir, de un ba
 m-kukop." Komo a este ur-pitirra, o-teebur ne,
 ut-burodi ne to ye esse remen Shir à.* ³ A pyese
 o-gund, o a purugte ka depi-o à, kur-o ayoore-o,
 a de m-zee, "Be-de Shir de jiishe ba m-kukop à."†

* **Bor-us eer:12** 8:8-12 Hyen komo: Irmu 31:31-34 (ut-Girik).

* **Bor-us jero:2** 9:2 Hyen komo: Rwu 26:1-30; 25:31-40;
 25:23-30. † **Bor-us jero:3** 9:3 Hyen komo: Rwu 26:31-33.

⁴ N-me ʉn ka kur-o rem-ʉs yoor r̄o k̄on: **hana-**
o-zinariya (o at̄e m-tuks ʉn noʉ-m̄o m-shi'igin
à), ka **ba-o ʉn ess ʉt-ma**, o a h̄okke ʉn zinariya
à. Rem-ʉs tet r̄o k̄on n-me ʉn kà ba-o:

Yo r̄o tur-de o-zinariya (de ʉn ess ʉn rii-yo m-
re, yo Shir ya'as ye n-ga o-k̄ot à, yo a m-z̄ee
o-Mana à),

ʉn k̄o-o **Haruna** ne (yo r̄o ʉn rwunte ʉt-mok
à),

ʉt-ta'ar ne t̄o Shir genute ye ka **karamsa-t̄o** à.‡

⁵ N-ton ʉn ka ba-o a maag sha-m̄o ʉn **yan-tom-**
ye Shir ye a m-z̄ee *Cerebim* à. Ye r̄o m-seps ʉn
Shir à, ye r̄o ʉn 'ya m-wuwur be-de ʉn she'et-de
ur-'won. Amba m-m̄oka kaane a hoks cep ʉt-ma
cas ʉn kà ma-t̄o á.§

⁶ B̄o ye komte seebse ʉn ka rem-se à, yan-**Cow**
ʉn k̄on-se Shir ma'asuru m-cow ur-h̄o bi n-me
ʉn ka kur-o ur-takan o, ye nomot senge-m̄o ʉn
ye.* ⁷ Amba kur-o ayoore-o, yatt-wu r̄o m-cow
ʉn o á, se ko-Gwomo-wu ʉn k̄on-se Shir ʉn h̄on-
de ʉn wu. Cow-m̄o ʉn wu ne gaan-o cot ʉn hak-o
gaan. Da-o wu ine m-cow, ye panuru ur-gut, wu
cowuru ʉn hyó-m̄o ʉn de ne, wu kapuru m-hyó,
wu konuru Shir remen **ba'as-de** ʉn hi ʉn de ʉn
wu, ʉn t̄o ʉn hun-ne ne, t̄o ye nome Shir ba ye ʉn
nap á.† ⁸ **Kukt-o Shir** yoosutu na cas unze bu-yo
m-cow n-me ʉn “Be-de Shir de jiishe ba m-kukop
à” a seneste de cin n-ga urege de ká depi-de ur-
takan de r̄o'osuturu eso.

‡ **B̄or-ʉs jero:4** 9:4 Hyen komo: Rwuu 30:1-6; 25:10-16; 16:33;
Qog 17:8-10; Rwuu 25:16; Kara 10:3-5. § **B̄or-ʉs jero:5** 9:5

Hyen komo: Rwuu 25:18-22. * **B̄or-ʉs jero:6** 9:6 Hyen komo:
Qog 18:2-6. † **B̄or-ʉs jero:7** 9:7 Hyen komo: Rewi 16:2-34.

⁹ Myet ka depi-o, ya o ro untun sha-mo ut-ma be-ur na m-moka, o kutu na unze yar-m na un **seke-ur** na ne to a m-ya'as à, to bo'os so'os un hur-de un yan-kwukte un Shir be-de **ur-ba'as** cas cas á. ¹⁰ To ka ma-to m-re to m-swɔ ne, un soso'os ne gos-ɔs go, to hun-ne 'wɔsse à. Ká rem-se komo jind-o o-wur o, o a senge m-nom cin ba a ro hantute jamas-ur pu-de à.

Hyó-m Kiristi

¹¹ Amba m-moka **Kiristi**, regussute wu heesunte. Wu ro ko-Gwomo-wu jishe à be-to un yan-kon-se Shir, un rem-se ur-bon se haane à. Komo wu cowog be-de un ka depi-o jishe à ba ur-reeb n-Ton, hun-ne nome o á, komo un ka dak-o a nome o á. ¹² **Kiristi** cowog so o-gaan cot “Be-de un Shir de jishe ba m-kukop à,” komo wu rurug na be-de **ur-ba'as** har da-o ba m-ta. Wu un nom kaane bo wu ya'ase mo ma un wu hyó-mo à, otte hyó-mo un gwoor un mo un marikki-ne à.

¹³ Un **karamsa-o Mosa**, hyó-mo un gwoor un mo un gwon-ne ye un na un cow-mo un so-ne ye un na-ne mo a kapre hun-ne à, moa hoks muut un hun-ne ya-m-kukop, ye warag yan-ba-m-kukop un wur-to un ye.† ¹⁴ Nom no ɔs-barag, hyó-m Yeso **Kiristi** argte hyó-mo ut-gut! Hyó-mo un wu mo so'os ri'in-to **ur-ba'as** un hur-ur na be-de un nom un rem-se o-hwaa se ro m-hante m-mar à. Wu un nom kaane remen a nomote Shir o un hog, m-guw. Yeso **seke** Shir hi un de

† **Bor-ɔs jero:13** 9:13 Hyen komo: Rewi 16:15-16; Qog 19:9,17-19.

un wu kashi ur-**seke** komo remen **ba'as**-ut na. Wu nom kaane un gwu-o un Kukt-o ba m-ta.

¹⁵ Remen kaane, Yeso ro wan-hongse un hun-ne un Shir ne be-de un ess ut-ma to Shir swore o-nu un hun-ne ne o-pu o a. M-moka ye ka ye Shir aage a, yea kum cim-yo ba m-ta, yo Shir nomu ye ut-ma a. Remen Yeso marag wu rurut ye be-de un swo ur-koob de un **ba'as-to** ye nome un ess ut-ma to ur-takan a.

¹⁶⁻¹⁷ Net-wu gene o-takurda a, wu ro m-rwo un jin-to un hun-ne ye he m-re un cim-yo un wu a wu mere. Yea dek ka cim-yo cin wu ro un hoog ne a. Se wu marag, ye dekuru cim-yo un wu. Urege ka net-wu ro un hoog ne, ka takurda-o sa o zee hwaa o ro, amba wu mere a wassuru un o ne.

¹⁸ O rwo'e ess ut-ma to ur-takan to nomte ur-beeb a, se da-o a wuuse m-hyo a. ¹⁹ Bo **Mosa** russute hun-ne kap **karamsa**-to Shir ya'ase ye a, wu ibinuru m-ho, wu weret hyo-mo un marikki un mo un gwoor ne. Bo wu werte m-hyo a, wu satnuru ya o-jet yo o-zoppa, wu mossuru un gwere-o o-jaas yo ne, wu kapruru ka takurda-o o-**karamsa** o, un hun-ne ne kap m-hyo m-ho ne. ²⁰ Bo wu kaparte m-hyo a, wu zeeru, "Hyo-mo ka mo un este ut-ma un no ne, to Shir ruru no, no dorute a." § ²¹ Kaane o komo, wu kapruru ka depi-o o a shere a, un saw-to ro n-me ne a, to ye ro m-mure be-de un bongon-de Shir a. * ²² Nip-o, be-de un **karamsa-o Mosa**, sa o zee ko yo ke

§ **Bor-us jero:20** 9:19-20 Hyen komo: Rwu 24:6-8. * **Bor-us jero:21** 9:21 Hyen komo: Rewi 8:15.

rii-yo m-hyó a ro yo m-so'os, remen wuʔs m-hyó rokne á, soks **ʔr-ba'as** ro kon á.†

Seke-ʔr Kiristi sokste ʔt-ba'as

²³ Ro ʔr-bon ne, a so'os rem-se ʔn hono o-dak **ʔr-seke** remen se sha-mo temb mo ʔn rem-se n-Ton shir, amba rem-se n-Ton shir ʔn hi ʔn de ʔn se, se a so'oste se **ʔt-seke**, to jiishe to n-ga à.

²⁴ Remen **Kiristi** wu cow be-de ʔn depi-o hun-ne ma'e ʔn kom-to ʔn ye, o ro sha-mo ʔn o n-Ton á. Amba wu haag n-Ton shir komo, m-moka wu ro be-de Shir remen wu guut na. ²⁵ Ko-Gwomo-wu ʔn kon-se Shir wu ʔn **Yahuda-ne** ro m-cow “Be-de Shir de jiishe ba m-kukop à” ko o ke hak-o m-hyó ne mo ʔr-gut. Amba Yeso wu cow n-Ton shir remen wu sekuté hi ʔn de ʔn wu bim-m-bim á. ²⁶ Urege se a nomog kaane, wu roa senge m-mar bim-m-bim, cin da-o a nome hono o-dak à. Amba, ay, wu ʔn haan so o-gaan cot, bo ʔn ka da-o kom-de ka. Wu hyste beeb-de **ʔr-ba'as** har da-o ba m-ta ʔn bu-yo ʔn **seke**-de ʔn hi-de ʔn wu har m-mar rem na.

²⁷ A hwoonte mar-mo ʔn net o-gaan cot. Komo ʔn ra-o m-mar se piish ʔt-ma. ²⁸ Kaane o komo Yeso **Kiristi** ya'ase hi ʔn de ʔn wu so o-gaan remen wu dekt **ba'as-to** ʔn hun-ne deen. Wu do m-muun, se de yanze remen wu doot dek ʔn **ba'as-to** ʔn hun-ne komo á, amba remen wu guut hun-ne ye ʔn wu ye ro ʔn 'er-de ʔn muun-mo ʔn wu à.‡

† **Bor-ʔs jero:22** 9:22 Hyen komo: Rewi 17:11. ‡ **Bor-ʔs jero:28** 9:28 Hyen komo: Isha 53:12.

Bor-us op

Seke-ur Kiristi, so o-gaan o cot

¹ **Karamsa**-to Shir ya'ase **Mosa** à, ya to ro untun horomte-o un rem-se ur-bon se roone à. Ká horomte-o, o ro ka rem-se ur-bon se hi un de un se á. Yo hante kaane à, yo ro, remen o sokse hun-ne **ba'as-to** un ye un bu-yo ur-**seke** ho-ur bi ko o ke hak-o á. Ká **seke**-to to ro m-muut un ya-ur-kwukt be-de Shir, ba **ur-ba'as** cas cas á. ² Ká **seke**-to, to rotte ur-beeb ne to so'oste hur-de un net, a roa ma'as ut-**seke** ko o ke hak-o, remen ya-ut-**ba'as** á. Ba'as-to un ye to roa do ye m-su'e á.

³⁻⁴ Amba myet un kaane ne, hyó-mo un yege-gwon-ne gwon-ne ye un na, un yege-gwoor ne a hoks so'os **ur-ba'as** á. Amba o ro un bakse un hun-ne **ba'as-to** un ye ko o ke hak-o.

⁵ Remen kaane, da-o **Kiristi** haane un hono odak à, wu zeeru Shir,

“Ut-**seke** m-yar ne mo o cone á,

Amba o ya'aste wur-o re.

⁶ Seke-de un tuntuks un **seke**-de un so'os **ur-ba'as** ne,

Shir ro m-hoge un rerem-mo un to á.

⁷ Ka da-de **Kiristi** zeeru,

‘Shir re, me ka haane m-nomot rii-yo o cone à,

Bo to ro gense un Ma-to Shir à.’ ”*

⁸ **Kiristi** taknu m-zee, “Wo con **seke**-to ut-gut á, ko yar-mo un yege-hyo á, ko ne gut-to a tukse n-te o-**hana** á, ko mo ken yar-mo remen so'os

* **Bor-us op:7** 10:5-7 Hyen komo: Bong 40:6-8 (ut-Girik).

ut-**ba'as** á. Shir rō m-hogē un rērem-mō un ká sēngē-mō á.” (Kō de **karamsa-o Mosa** zette a nom ka rem-se à). ⁹ Ka da-de **Kiristi** dooru m-zē, “Shir re, mē ka haanē m-nomot rii-yo o cone à.”† Yeso dostē ka ma-tō swor nu-o ur-takan o, remen wu estē swor o-nu ayoore-o. ¹⁰ A waragte ba m-kukop remen Yeso **Kiristi** nomote Shir o-dorotte. Komo wu ya'aste wur-o un wu so o-gaan cot, remen **ba'as**-ut na.

¹¹ Kō de ke ho-de, kō wu ke wan-**Cow un kon-se Shir** wu, wu rō m-es wu nom sēngē-mō un wu; bim-m-bim komo ragaan-wu rō un **seke** un ka **seke**-de de un ba un hōks un soks **ur-ba'as** de.‡

¹² Amba da-o ka wan-Cow-wu un kon-se Shir na, wu **seke** hi un de un wu o-gaan cot remen **ba'as**-ut na à, ká **seke**-de a gu na har da-o ba m-ta. Ka da-de wu argu m-she'et un be-de ut-gwomo n-Ton shir. ¹³ Bō wu she'ette un be-de ut-gwomo à, wu rō un 'er-de un ho-de wu hette m-yawag un yan-yage-to un wu un na-se un wu à. § ¹⁴ Be-de un ya'as-mō wu ya'ase hi un de un wu so o-gaan cot ur-**seke** à, kaane o ka wu ya'e ye m-warag ba **ur-ba'as** cas cas, har da-o ba m-ta. Wu un nom yo ka remen ka ye a m-muut ba m-kukop à.

¹⁵ Ka sēngē-mō Yeso nome à, **Kukt-o Shir** rō na m-rure ka sēngē-mō nip-o. **Kukt-o Shir** zeeru,

¹⁶ “Yawe zee, ‘Da-o roon o, ma-to um he m-ess un ye ne à,

to ka,

man ess **karamsa-o** re n-me un hur-de un ye,

† **Bor-us op:9** 10:9 Hyen komo: Bōng 40:8. ‡ **Bor-us op:11**

10:11 Hyen komo: Rwuu 29:38. § **Bor-us op:13** 10:12-13 Hyen komo: Bōng 110:1.

man gen o komo n-me men-to un ye.' "

17 Wu dooru m-zee komo,

"Man do m-baks un **ba'as-to** un ye ne,
un men-ut jaas-to to un ye ne á."*

18 Da-o Shir soksusse ut-**ba'as**, **seke** ur-hor-de ro
kon de a he m-nom, remen **ur-ba'as** á.

Do un jaab-o ut-men un nak ut-to ne

19 Or re ne, remen kaane a ro o-cow ne a tuwut
"Be-de Shir de jiiše ba m-kukop à" hur-ur gaan
remen hyó-m Yeso. 20 Yeso tikshitu na cow-o
pu-yo yo un hoog be-de un wur-o un wu o wu
ya'ase à. Wur-o un wu o waragte untun gund-
o a purugte ka depi-o n-me à, o yiishe à. Bo o
yiishute à, hun-ne kumuru m-cow un ka be-de
de a m-zee be-de un she'et-de Shir à.

21-22 M-moka bo a ro un caari-wu un wan-**Cow**
un kon-se Shir ne à, wu ro un gwomo-to un hun-
ne ye Shir à. A he no be-de Shir un hur-ur pus-de
komo hur-ur ro sak. A sher be-de un wu komo,
remen hur-ut na to a so'oste barag-us na se
m-kukop, un hyó-mo un wu à. Komo remen wur-ut
na waragte ur-bon ne bo Shir cone à, a waragte
hun-ne ye a zore un ho-mo ur-bon à.†

23 A bup no gung dish-o a zee o ma na o à,
taase a ho'os á remen Shir wu swore o-nu un
na ne à, wa-m-shoos wu. 24 Nom no bo un nom
no, no doote **yan-dor Yeso** jaab-o ut-men, remen
ye sengute con-to un hun-ne un senge-mo nom
un rem-se ur-bon ne. 25 Sengu no m-morge un
morog-de un **yan-dor Yeso**. No yage m-morge á,

* **Bor-us op:17** 10:16-17 Hyen komo: Irmi 31:33-34. † **Bor-us**
op:21-22 10:21-22 Hyen komo: Rewi 8:30; Izik 36:25.

bɔ yɛ ken yɛ rɔ m-nɔm à. Amba nɔ do yɛ ɔr nɔ nɛ jaab-ɔ ʉt-mɛn, bɔ nɔ nepse hɔ-de ʉn muʉn-m Yeso nɔmog yow yow à.

²⁶ ʉrege na yɛ nepse o-nip à, komo a senguru nɔm **ʉr-ba'as** bunbarag. Yatt **seke**-de he soks ʉn **ba'as**-ʉt na komo á. ²⁷ Se 'er-de ʉn piish ʉt-ma de o-gyer o-ra nɛ ɔ m-hoog ɔ he tuks ʉn yɛ yage Shir à. ‡ ²⁸ Kap bɔ ʉn net-wu pase **karamsa-o Mosa** à, a wu m-hɔ, ba ʉr-'wɔn. Yɛ m-nɔm kaane, ʉrege ya-ʉs-tɔr rɔ kɔn yɛ yish-yɛ ʉn yɛ hyane à, nen yoor kɔ tet. § ²⁹ Yagunte ma net:

Wu yo'oge **Wà-wu Shir** à,

Wu 'yarag ma-tɔ ʉn hyó-mɔ a este ʉt-ma ʉn wu nɛ, ka mɔ so'osu wu à,

Komo wu yo'ogte Kukt-ɔ m-Yar mɔ Shir!

Net-wu nome kaane à, Shir a 'ye wu ʉr-koob arge ka yɛ pase **karamsa-o Mosa** á.*

³⁰ Remen a nepste wu zeeg,

“Senge-m re mɔ, ʉm topt.

Man top kɔ wu ke net-wu.”†

Ma-tɔ Shir dooru m-zeɛ komo,

“Yawe, wu piishe hun-ne yɛ ʉn wu ʉt-ma.”‡

³¹ Rii-yo o-gyer yo a he'ebɛ be-de ʉn kom-tɔ Shir ɔ ʉn hoog.

³²⁻³³ Tɔ-ʉt tɔ ka nɔ caari-de ʉr-koob de nɔ swɔ'e da-ɔ nɔ takne m-gɔks m-cecar á. ɔ ken da-ɔ hun-ne pyapartu nɔ komo yɛ bu nɔ be-tɔ ʉn hun-ne, de ken da-de nɔ swoog ʉr-koob ʉn ɔr nɔ nɛ. ³⁴ Nɔ

‡ **Bɔr-ʉs op:27** 10:27 Hyen komo: Isha 26:11 (ʉt-Girik).

§ **Bɔr-ʉs op:28** 10:28 Hyen komo: Kara 17:6; 19:15. * **Bɔr-ʉs**

op:29 10:29 Hyen komo: Rwuu 24:8. † **Bɔr-ʉs op:30** 10:30

Hyen komo: Kara 32:35; Bɔng 135:14. ‡ **Bɔr-ʉs op:30** 10:30

Hyen komo: Kara 32:36.

hyanag 'wɔn-de ʉn ye a gage remen dor-o Shir à, nɔ nom o-zak da-de a rumse kap saw-ʉt nɔ à, remen nɔ nepste nɔ rɔ ʉs-saw ne tɔ jiishe tɔ ka à, tɔ a naase á, har da-o ba m-ta.

³⁵ Remen kaane, nɔ jore campo-m nɔ á, sher nɔ hur-ʉr gaan be-ʉr ʉn Wan-Koyan, myet yo koru nɔ à, baks nɔ caari-de ʉr-'yons de nɔ he m-kum à. ³⁶ Depete nɔ joose, remen kaane nɔ hette m-nom yo Shir cone à. Nɔ nome kaane komo nɔ kumuru rii-yo Shir swore o-nu ʉn yo à.

³⁷ Ma-to Shir zeeg:

“Kuks hiin, Shir haante. Wu nom m-it á.

³⁸ Kashi ʉn net a nom hoog ʉn cow-yo ʉn sher o-nip.

Amba wu tuku me o-cin à,

man hoge rerem-mo ʉn wu á.”§

³⁹ Amba na, a untun ye wongse hi-de ʉn ye n-me m-sher be-ʉr Yeso á. Ka ye Shir he m-jorbe n-me o-ra à. A rɔ ka ye shere har da-o a he kum ʉn gwu à.

Bɔr-ʉs op o-gaan

Hun-ne ye shere be-de Shir à

¹ Sher-m rɔ na m-'ya ʉr-beeb unze a kum rii-yo a o-dish à. Komo a neps rii cin ba a ʉn hyan yo ʉn yish. ² Remen sher-mo ʉn ya-n-ga-ye be-de Shir o rwɔ'e Shir hogute rerem-mo ʉn ye.

³ Remen sher-m na, o rwɔ'e a nept unze Shir ʉn nom hono o-dak ʉn cep ʉt-ma ʉn nu-o ʉn wu.

§ **Bɔr-ʉs op:38** 10:37-38 Hyen komo: Haba 2:3-4 (ʉt-Girik).

A neps komo ʉnze yo a m-hyan à, a ʉn nɔm yo be-de ʉn ka rii-yo a m-hyan á.*

⁴ Remen **Eber** shereg be-de Shir, o rwo'e wu ye'et Shir m-yar mo jiishe mo ma **Keen** ʉr-bon à. Shir hoguru rerem-mo ʉn wu ʉn yar-mo ʉn wu ne. Ko de, wu merte cin ya ca á, har m-moka a ʉn kum ʉn jaab-o ʉt-men o m-sher be-de Shir remen **Eber** shereg be-de Shir.†

⁵ Remen Enok shereg be-de Shir, wu hyan m-mar ʉn yish-ye ʉn wu á. Hun-ne nepste Shir hogute rerem-mo ʉn wu. Ka da-de, wu dekuru wu n-Ton shir ʉn hoog ne.‡ A do wu m-hyan o-dak komo á, remen Shir dekste wu n-Ton shir.

⁶ Komo ʉn ba mosse m-sher ne á, yatt-wu Shir he hoge ʉn rerem-mo ʉn wu á. Kowan wu cone wu hyokne be-de Shir, se wu shereg ʉr-hur Shir ro kon. Se komo wu shereg Shir ro m-'ya ʉr-'yons be-de ʉn ye ro wu m-hoob à.

⁷ Remen **Nuhu** shereg be-de Shir, Shir nakuru wu ʉt-to ʉnze wua he kem-o he ho ʉn hun-ne à. Ko de hun-ne tak m-hyan ʉn go ʉn ka kem-o á, **Nuhu** shereg hur-de ʉn wu be-de Shir ʉnze a hante ka kem-o. Wu nomote o-dorotte, wu nomuru o-hat remen wu guut hi ʉn de ʉn wu ʉn ya-o-hur o ʉn wu ne. Kaane wu kute hun-ne **ba'as-to** ʉn ye, wu ne wu kumuru cim-yo ʉn men-ʉt pus-to be-de Shir remen wu shereg be-de Shir.§

* **Bɔr-ʉs op o-gaan:3** 11:3 Hyen komo: Taka 1:1; Bɔng 33:6,9; Yoha 1:3. † **Bɔr-ʉs op o-gaan:4** 11:4 Hyen komo: Taka 4:3-10.

‡ **Bɔr-ʉs op o-gaan:5** 11:5 Hyen komo: Taka 5:21-24 (ʉt-Girik).

§ **Bɔr-ʉs op o-gaan:7** 11:7 Hyen komo: Taka 6:13-22.

⁸ Remen **Ibrahi** shereg be-de Shir, o rwo'e wu nomote Shir o-dorotte da-o Shir aage wu à. Shir zeeru wu, "Ine, o neke dak-o um swore o-nu, man 'ye wo à." Wu yaguru dak-o un wu. Wu nomuru o-dorotte un ka ma-to ne. Wu inuru, ko de wu nepte dak-o wu he m-neke á.* ⁹ Remen **Ibrahi** shereg be-de Shir, bo wu woote un ka dak-o o Shir zee wua ya'as wu à, wu she'eturu kanu untun ko-hamat un dak-o un hun-ne. Wu she'eturu kanu n-me ur-depi, komo kanu **Ishaku** un **Yakubu** ne she'ete, ye Shir ya'ase go un ka swooru nu-o à.† ¹⁰ **Ibrahi** un nom o-dorotte remen wu ro un 'er-de bo-o Shir huke wu shi à, komo wu ma' o, bo-o ba m-ta.

¹¹ Remen **Saratu** shereg be-de Shir, wu nepste Shir a nom yo wu swore o-nu à. Shir zeeru wua kum o-mat, ko de wu mongute arge hak-se o-mat à. Komo wu messe wan-campo.‡ ¹² Remen kaane Shir ya'uru **Ibrahi** wa be-ur ne'a un wu **Saratu**, ko de **Ibrahi** mongute, wu aragsute o-mat à. Be-de un ka wa-wu wu kumuru baag-o un yakar-ye un yakar-ye un wu ut-moor ne, untun moor-to un yege-regen, un hyereg-mo m-sa ne.§

¹³ Ye ka ye shere be-de Shir à, ye marag n-me m-sher mo un hur-de un ye be-de Shir. Ye goks ka rem-se Shir zee wua nomu ye á, amba ye hyambuete ka rem-se ur-hew ne, ye nomuru o-zak be-to un se. Komo ye rururu cas unze ye hamat-

* **Bɔr-ʉs op o-gaan:8** 11:8 Hyen komo: Taka 12:1-5. † **Bɔr-ʉs op o-gaan:9** 11:9 Hyen komo: Taka 35:27. ‡ **Bɔr-ʉs op o-gaan:11** 11:11 Hyen komo: Taka 18:11-14; 21:2. § **Bɔr-ʉs op o-gaan:12** 11:12 Hyen komo: Taka 15:5; 22:17; 32:12.

ne ye, ba ya-o-dak á, un hono o-dak.* 14 Hun-ne ye zee kaane à, kutute na unze ye ro un hoob-o un o ma un ye dak-o. 15 Ye ro waste un be-de ye rwuune ne à, ye roa kum o-da ye waragte. Amba ye was á. 16 Ye ro un hoob-o o-bo o jiishe o n-dak à, ka bo-o, o ro n-Ton shir. Remen kaane, Shir a hyen m-'e a zee wu ro Shir o un ye á, remen wu nomsutu ye o-bo n-Ton.

17 Remen **Ibrahi** shereg be-de Shir, o rwo'e wu ya'aste wa un wu **Ishaku** ur-seke, da-o a ro wu m-meger à. **Ibrahi** gokste swooru nu-o Shir. Wu zongsute wu ya'aste wa un wu **Ishaku** wu ro wu wan-gaan à cot ur-seke.† 18 Shir zee **Ibrahi**, "So un raag-o wa ru **Ishaku**, baag-o ru he m-rwuun, bo um swore o-nu à."‡ 19 **Ibrahi** shereg hur-de un wu be-de Shir. Wu zee wu pene **Ishaku**, Shir a rees wu m-'yons be-de m-mar, wu ine un hoog ne. To a hoks o ka m-zee wu un goksune **Ishaku** be-de un margan-ne.

20 Remen **Ishaku** shereg hur-de un wu be-de Shir, un cen wu, wu huuru **Yakubu** ne un **Iso** nu-o ur-bon. Wu ruru ye, ma-to rem-se ur-bon se Shir he ye m-hante à.§

21 Remen **Yakubu** shereg be-de Shir, da-o wu ro un he de m-mar à, wu nomog yo ka: Wu huuru yakar **Yusuhu** nu-o ur-bon, kap mo un

* **Bɔr-ʉs op o-gaan:13** 11:13 Hyen komo: Taka 23:4; 1Nom 29:15; Bɔng 39:12. † **Bɔr-ʉs op o-gaan:17** 11:17 Hyen komo: Taka 22:1-14. ‡ **Bɔr-ʉs op o-gaan:18** 11:18 Hyen komo: Taka 21:12. § **Bɔr-ʉs op o-gaan:20** 11:20 Hyen komo: Taka 27:27-29,39,40.

ye nen yoor. Wɔ rɔ tose ɔn ko-yo ɔn wɔ, wɔ bomuru Shir.*

²² Remen **Yusuhu** shereg hur-de ɔn wɔ be-de Shir, wɔ nomog yo ka: Ko de ho-to ɔn mar-mo ɔn wɔ woosune yow yow à, wɔ nomog yo kà: Wɔ tanuru ine-mo ɔn **Isra-ne** ɔn dak-o o-**Masar**. Wɔ zeeru, “Da-de no ine o-**Masar**, no dek caar-ut re, no jii to ɔn bo-o na.”†

²³ Remen tato **Mosa** ɔn inu ɔn wɔ ye shereg be-de Shir, ye nomorɔ yo ka: Ye wukurɔ **Mosa** har reng-ɔs tet remen wɔ nomog ut-campo arge or ɔn wɔ ne yakar. Komo ye hoge gyer-o ɔn pas ɔn **karamsa-o** ko-Gwomo-wɔ ɔn dak-o o-**Masar** á.‡

²⁴ Remen **Mosa** shereg be-de Shir, o rwo'e da-de wɔ bo'ose à, wɔ yagute m-es a zee wɔ ko-hes ko-Gwomo-wɔ o-**Masar**.§ ²⁵ Wɔ jiište m-con wɔ su ur-koob ɔn hun-ne ye Shir ne, otte wɔ senge hoge ɔn rerem-mo **ur-ba'as** mo a jime m-ta á.

²⁶ Wɔ jiište m-con wɔ su o-yo'og rem **Kiristi**, otte hwor ɔn kwum-to ɔn dak-o o-**Masar**, remen wɔ hwoog ur-hur Shir a top wɔ senge-mo ur-bon mo wɔ nome à.

²⁷ Remen **Mosa** shereg be-de Shir, wɔ yaguru dak-o o-**Masar**. Wɔ hoge gyer-o ɔn ryaab-se ɔn ko-Gwomo-wɔ o-**Masar** á. Wɔ mo'uru ur-hur, sa o zee wɔ rɔ ɔn hyan ɔn Shir wɔ hun-ne rɔ m-hoks m-hyan á. ²⁸ Remen **Mosa** shereg be-de Shir, wɔ este m-nom **Biki-o m-Pas** o

* **Bɔr-ɔs op o-gaan:21** 11:21 Hyen komo: Taka 48:1-20; 47:31 (ut-Girik). † **Bɔr-ɔs op o-gaan:22** 11:22 Hyen komo: Taka 50:24-25; Rwuɔ 13:19. ‡ **Bɔr-ɔs op o-gaan:23** 11:23 Hyen komo: Rwuɔ 2:2; Rwuɔ 1:22. § **Bɔr-ɔs op o-gaan:24** 11:24 Hyen komo: Rwuɔ 2:10-12.

a rotte m-baks un ho-de Shir ruute ye o-**Masar** à. **Mosa** zeeru **Isra**-ne ye hoom yege-ca, ye kapuru m-hyó un ish-o o-hur. Wu zeeru taasú **wan-tom-wu Shir** wu m-mar wu hoom **Isra**-ne yakar-ye n-co.*

²⁹ Remen **Isra**-ne shereg be-de Shir, ye pase Roog-o Jaas-o un dak-o hwo'og-o. Amba bo **Masar**-ne nomte m-senge ye pest à, ho-m reeru ye kap.†

³⁰ Remen **Isra**-ne shereg be-de Shir, o rwo'e ye riigte bo-o o-Jeriko ho-ut ta'voor komo gagan o o-Jeriko heeru n-dak kap.‡

³¹ Remen **Rahab** ko-kaar-wu shereg be-de Shir, o rwo'e wu merte, mosse un yan-koob-de o-dorotte ne á, remen wu gokste ya-m-seger o-bo **Isra**-ne n-me un hur-o un wu, wu gokste ye untun nay-ne ye un wu.§

³² Yatt-yo um he do m-zee komo á. Da-o kendutu me um rurutu no ma-ut: Gidiyan ne, un Baraka ne, un Shamsuna ne, un Yaptaha ne, **Dawuda** wu, Sama'era wu, un yan-rworu un Mató Shir ne.* ³³ Be-de m-sheer ur-hur be-de Shir o rwo'e ye reet gwomo-ne be-de ur-gun, ye piishte ut-ma o-nip ne, Shir ya'asuru ye us-rem deen se wu swore o-nu wua ya'as ye à. Shir hokkuru

* **Bqr-ús op o-gaan:28** 11:28 Hyen komo: Rwuu 12:21-30.

† **Bqr-ús op o-gaan:29** 11:29 Hyen komo: Rwuu 14:21-31.

‡ **Bqr-ús op o-gaan:30** 11:30 Hyen komo: Josu 6:12-21.

§ **Bqr-ús op o-gaan:31** 11:31 Hyen komo: Josu 6:22-25; 2:1-21.

* **Bqr-ús op o-gaan:32** 11:32 Hyen komo: Piis 6:11—8:32; 4:6—5:31; 13:2—16:31; 11:1—12:7; 1Sam 16:1—1Gwm 2:11; 1Sam 1:1—25:1.

nu-se ʉn yege-zur remen sher-mo ʉn ye.† 34 A jorbʉtu ye o-ra, amba ra o tuks ye á. Ye posse mar-mo o-magay. Ko de ye rotte ba ʉr-beeb à, Shir dooru ye ʉr-beeb. Ye nomuru m-campo be-de ʉr-gun, ye yanuru buug-de ʉn karma-ne ye ʉn to ken dak-to.‡ 35 Ne'a-ne goksuru ɔr ʉn ye ne, ye m-was à, ye Shir 'yonse ʉn hoog ne, ʉt-marimar à.

Amba ye ken ye shereg be-de Shir komo ye swoog ʉr-koob, har ye mer. Myet ʉn kaane ne, ye jiishte m-con ye mer otte ye tuke Shir jim a ho'oste ye à. Ye hwoog ʉr-hur be-de Shir wua 'yons ye ʉn hoog ne o jiishe ʉr-bon à.§ 36 Ye ken ye komo ye swoog ʉr-ar, ʉs-sorog ne, m-ke'et ne. A jorburu ye n-me ʉn kur-o m-ke'et.* 37 Ye ken ye komo, a jirig ye ʉt-ta'ar. Ye ken ye, a kups ye be-ʉt yoor ʉn wan-o ʉn yin. Ye ken ye, a hoog ye ʉt-magay. Ye ken ye rott saw-to m-cop á se ka-to ʉn ca ʉn to ʉn gwoor-ne. Ye ro ʉn she'et-de ʉr-koob, komo yan-yage-to ʉn ye reesute ye ʉr-koob, ye bu ye.† 38 Ye tuwute ʉt-tuw n-te o-dákár ʉt-haag ne, ye wukute n-te pak-to ʉt-ta'ar, ʉt-wu ne o-dak. Hono o-dak o bo'os o es go ʉn ka hun-ne ye á.

39 Kap mo ʉn ka hun-ne ye, ye a tane à, Shir hogute rerem-mo ʉn ye remen sher-mo ʉn ye. Myet ʉn kaane ne, yatt-wu kume yo Shir swore

† **Bɔr-ʉs ɔp o-gaan:33** 11:33 Hyen komo: Dane 6:1-27.

‡ **Bɔr-ʉs ɔp o-gaan:34** 11:34 Hyen komo: Dane 3:1-30.

§ **Bɔr-ʉs ɔp o-gaan:35** 11:35 Hyen komo: 1Gwm 17:17-24;

2Gwm 4:25-37. * **Bɔr-ʉs ɔp o-gaan:36** 11:36 Hyen komo:

1Gwm 22:26-27; 2Nom 18:25-26; Irmí 20:2; 37:15; 38:6. † **Bɔr-ʉs**

ɔp o-gaan:37 11:37 Hyen komo: 2Nom 24:21.

o-nu wu₁ ya'as ye á. ⁴⁰ Shir esutu na rii-yo jiiše ur-bon à. Con-mo un wu mo ye₁ wo₁ be-de ye he m-shi hond hond á, se mosse un na ne.

Bor-us op us-voor

Sher un yish be-ur Yeso

¹ Kap ka hun-ne, ye shere be-de Shir à, ro m-moka ya-us-tor se un hoog-m na. Hoog-m na ya mo ro untun ya-teer-de us-rek ha-mo be-ur Yeso. Remen kaane, yage a jorogte ko yo ke rii-yo, ut-**ba'as** ne, to he na dagar us-na à. Yage a teerte us-rek ha-mo be-ur Yeso un jaab-o ut-men ne har a woot be-de un wu. ² A senge no tu un yish be-ur Yeso wu sher-m na ro be-de un wu à, cin ur-takan har da-o ur-kom. Wu nomog jaab-o ut-men n-ton o-**kan** be-de un yo'og o a nomu wu à, har wu meret remen wu nepste wu nom o-zak o-co. M-moka wu ro tara un kom-o ur-re de un Shir, be-de jiiše m-sek à n-Ton. ³ Baks no myet jaab-o ut-men mo Yeso nome da-o hun-ne ya-ut-**ba'as** nome wu gon ka rem-us yo-se à, bo noa ruut ur-hur á. ⁴ Myet un kaane ne, mur-to no rotte ut-**ba'as** à, no un goshi wo be-de m-mar á.

⁵⁻⁶ Bo Ma-to Shir zee no yakar-ye un wu ye à, to-to ka no á. Wu zee,

“Wà re, wo jar o gin sorog yo Yawe nomo wo da-o o ba'ase á.

Nom jaab-o ut-men, wu tepru wo.

Wo jar o ker á, remen wu Yawe cone à,

wu wu, Shir ro m-nome us-sorog da-o wu ba'ase.

Wu ro ye komo m-muut o-cow

ye wu aage yakar-ye un wu à.”*

7 Mo no ur-hur da-o un swo ur-koob, no dek to untun us-sorog; Shir ro no m-hyan untun yakar-ye un wu. Ko wu ke tato wu ro m-muut un wa un wu o-cow da-o wa un wu ba'ase. 8 Urege Shir ro no m-nome us-sorog, bo wu ro un nome un myet yakar-ye un wu á, ashi no rott o-tato á, ba yakar-ye o-hur á. 9 Tat na ne ye mate na à, ye ro na un nome us-sorog, komo a ro ye m-ya m-sek. Ay, jiište komo a goks kom-ut yoor sorog-yo Tato na Shir wu n-Ton, remen a nomot hoog.

10 Tat na ne ye ro na m-nome us-sorog un ya o-da hiin bo ye cone à, ka bo o Shir ro na nome us-sorog remen wu guut na, a waragte hun-ne ba m-kukop bo wu ro à. 11 Ko o ke da-o a nomo na us-sorog, rii-yo o-zak yo á, rii-yo un hoge m-hoog yo. Amba ka wu nome o-dorotte da-de a wu m-nome un ka sorog-se à, a komse wu m-nome us-sorog, wua warag kashi, wu she'et she'et-de ur-bon un or un wu ne ne.

12 Remen kaane, no hyan gyer-o o-sorog á. Nom no jaab-o ut-men, no ho'os wur-o no sak.†

13 Sengu no un dore un cow-yo ro tete à, tasse na-se un ya-ut-ryam be-ur no se taage m-wons, amba un suge-de un kaane se kum ur-beeb.‡

No jar-o jar no yage Shir á

14 Nom no bo un nom-m no, no nom kashi ur-she'et de un ba ut-ween un ko wu ke net-wu ne.

* **Bɔr-ɔs op ɔs-ɔoor:5-6** 12:5-6 Hyen komo: Ayub 5:17; Swoo 3:11-12 (ut-Girik). † **Bɔr-ɔs op ɔs-ɔoor:12** 12:12 Hyen komo: Isha 35:3 (ut-Girik). ‡ **Bɔr-ɔs op ɔs-ɔoor:13** 12:13 Hyen komo: Swoo 4:26 (ut-Girik).

Nɔ she'et ʊr-she'et ʊntʊn wʊ ya'asɛ hi ʊn de ʊn wʊ myet be-de Shir à. Remen m-ba mɔsɛ ʊn kaanɛ nɛ á yatt-wʊ he hyan ʊn Wan-Koyan á. ¹⁵ War nɔ, taase wʊ ken wʊ taagɛ kum ʊn yar-mɔ Shir mɔ wʊ he na m-'ya à. Taase nɔ yagɛ wʊ shere be-de Shir á wʊ cowon be-ʊr nɔ wʊ naas yɛ ken yɛ deen. § ¹⁶ War nɔ, taase wʊ ken wʊ be-ʊr nɔ warag gɔ ʊn ka hun-ne yɛ rɔ ʊr-she'et sa o zee yege-wɔ à, ʊntʊn **Iso** wan-koob-de gyer-o Shir. Wʊ babe cim-yo ʊn wʊ yo ʊn mat-de co remen rii-yo m-re à.* ¹⁷ Nɔ nepste rii-yo takne à. Bɔ jimute à, wʊ hooburu dek ʊn ka kwum-o ʊn wʊ o, amba wʊ kum á, kɔ de wʊ hoptɛ o ʊs-'won ʊs-'won à. †

¹⁸⁻²⁰ Nɔ ʊn goshi ʊn haan be-de ʊn Haag-o o-Sinay o a hoks m-ci á. Ka haag-o rɔ be-de ra-o rɔ m-tuk à, be-de o-comb rim-o cip, ʊn kem nɛ m-yo nɛ. Da-o Shir ya'asɛ **Isra-ne karamsa-to** ʊn wʊ à, Shir rurʊ yɛ, yɛ ci Haag-o o-Sinay á. Yɛ konuru Shir wʊ yagɛ tep kaanɛ, remen yɛ hogute kan-se o-kar ʊr-beeb nɛ, cor-o rɔ tep, m-'wons nɛ. Remen yɛ taagute yo m-nom ʊn ka ma-to nɛ, to Shir rurʊ yɛ à. Remen Shir zeeg, “Kɔ gut-de ci ka haag-o, a jir-de ʊt-ta'ar, de mer.” ‡ ²¹ **Mosa** ʊn hi ʊn de ʊn wʊ gyer-o hoog wʊ remen hyan ʊn ka rem-se har wʊ zeeru, “Mɛ ʊs-zap se o-wur rem o-gyer.” §

§ **Bɔr-ʊs op ʊs-ʊoor:15** 12:15 Hyen komo: Kara 29:18 (ʊt-Girik). * **Bɔr-ʊs op ʊs-ʊoor:16** 12:16 Hyen komo: Taka 25:29-34.

† **Bɔr-ʊs op ʊs-ʊoor:17** 12:17 Hyen komo: Taka 27:30-40. ‡ **Bɔr-ʊs op ʊs-ʊoor:18-20** 12:18-20 Hyen komo:

Rwuu 19:12-13,16-22; 20:18-21; Kara 4:11-12; 5:22-27. § **Bɔr-ʊs op ʊs-ʊoor:21** 12:21 Hyen komo: Kara 9:19.

22 Amba m-moka, no woonte un Haag-o o-Urusharima,* be-de un bo-o Shir wu un hoog, unze o-Urusharima o n-Ton shir, be-de moor-to un **yan-tom-ye Shir** ye o-zak. 23 No hante be-de un yakar-ye co ye Shir, ye jin-to un ye ro gense n-Ton shir à. No woonte be-de Shir, Wu ka wu ro un piishe un hun-ne ut-ma à, un be-de un hun-ne ye Shir ne ye merme à, ka ye Shir muute shiishe hond hond à. 24 No woonte be-ur Yeso wan-hongse un hun-ne un Shir ne be-de un ess ut-ma pu-to, to wu gage un ye ne à. No woonte be-de ka hyo-mo un wu mo mo un ja'as ur-hur, mo ro na m-kute un rem-se ur-bon jiishe mo ma **Eber** à.

25 War no, no nome Shir o-dorotte, wu ro na m-nome ut-ma à. Urege hun-ne ye o-**Isra** ye posse á da-o ye yage m-hoge un ma-ut **Mosa** un hono o-dak à. Yagunte na ye hoge Ma-to Shir to rwuune n-Ton shir à. A posse á. 26 Un ka da-de, cor-o un wu nukturu hono o-dak, amba m-moka wu sworog o-nu, wu zeeru,

“Har ca kuks so o-gaan cot,

komo man nukt hono o-dak un hon-de un o á.

Har o-Ton shir ne oa nukte.”†

27 To ka ma-to unze, “Har ca kuks so o-gaan cot,” to kututu na de ken ho-de myet rem-se Shir nome à, a nuktusse a dos se komo. Rem-se ro m-nukte à, se se he m-kus.

28 A nom no ur-bongon be-de Shir remen a kumug ut-gwomo to a nukte á. A ma'asu no Shir

* **Bor-us op us-yoor:22** 12:22 ut-Girik: o-Sihiyona. † **Bor-us op us-yoor:26** 12:26 Hyen komo: Haga 2:6 (ut-Girik).

m-ya'as m-sek, a nomo no wu o-dorotte bo depe à, bo wu he m-hoge un rerem-m na à. Yage a ye'et wu m-sek a gyer wu. ²⁹ Nom no kaane, remen Shir na untun ra-o ro m-tuks un koyan à wu ro.‡

Bor-us op us-tet

She'et-de depe yan-dor ye she'et à

¹ Ma'as no m-was un or no ne yan-dor. ² Barku no hamat-ne un hur-ut no. Be-to un nom-mo un kaane, ye ken ye barke **yan-tom-ye Shir** un hur-to un ye ba ye un nap.* ³ Baks no un ye a ka'e ne rem Yeso à, sa o zee no a ka'e. No baks komo un ye a ro un ya-ur-koob ne à. Sa o zee no un hi un no ye ro m-swò ur-koob.

⁴ Kowan wu 'ye ut-ge m-sek, wu she'et untun yege-wò á, remen Shir a piishe ya-ur-she'et untun yege-wò ut-ma.

⁵ No muut hur-ut no so un con-to un hwor á. Goks no rii-yo Shir ya'u no à, kom-ut yoor, remen Shir un hi un de un wu zeste, "Man m-ho'os wò á.

Man jorù wò ne á."†

⁶ Remen kaane a hoks nom m-ciiz a zee, "Yawe wu ro Wan-gwu re. Man hoge o-gyer á. Yatt-yo net he me m-nome á."‡

⁷ War no un yan-co no ne ye n-ga ye yoosu no Ma-to Shir à. Nom no us-barag un bo ye she'ete

‡ **Bor-us op us-voor:29** 12:29 Hyen komo: Kara 4:24. * **Bor-us**

op us-tet:2 13:2 Hyen komo: Taka 18:1-8; 19:1-3. † **Bor-us**

op us-tet:5 13:5 Hyen komo: Kara 31:6,8; Josu 1:5; Haga 2:6.

‡ **Bor-us op us-tet:6** 13:6 Hyen komo: Bong 118:6 (ut-Girik).

she'et-de un ye à, nõ yoos gon sher-mo un ye be-de Shir.

⁸ Yeso **Kiristi** wu ro m-barme á. Bõ wu ro'e n-ga n-ga à, kaa wu ro caane har da-o un ba m-ta.

⁹ Nõ yage a rakstu nõ un to ken yoos-ut pu-to ne, to ro ut-tuw m-moka hono o-dak. Nõ ho'os cow-yo ur-yoos de o-nip á. Jiishte net kum ur-beeb be-de un yar-mo Shir, ba be-de un jind-o un ren rii-yo m-re á. O ka rott gwu be-de un ye ro o m-nome o-dorotte á.

¹⁰ A o-**hana** ne o ur-**seke** n-Ton shir. Ye ro yan-kon-se Shir ye ro m-nom m-senge n-me un depi-o Shir kane hono o-dak à, yett beeb-de ye reet rii-yo a **seke** un ka **hana**-o á. ¹¹ Ko-Gwomo-wu un kon-se Shir wu kapru m-hyo un "Be-de un Shir de jiishe ba m-kukop à," wu ruuru, wu dekuru wur-o un gut-to a pane à, wu ruuru un to ne n-jim de o-bo, wu tuksuru to kane. § ¹² Bõ ko-Gwomo-wu un kon-se Shir ro m-tuks ut-gut n-jim de o-bo à, to a pane remen **ba'as-to** un hun-ne à. Hyenge bo Yeso swo'e ur-koob à, komo a hoog wu n-jim de o-bo remen wu soksute hun-ne **ba'as-to** un ye. Wu so'os hur-de un ye un hyo-mo un wu. ¹³ Untasu a hoge o-gyer a zeet na ye ma un wu ne ye. A was un bo hun-ne he na ut-yage á, remen ye yagute wu da-o ye kame wu n-jim de o-bo à. ¹⁴ Untasu a was ut-yage ne, to hun-ne ye hon dak he na m-yage á. Remen hono o-dak o te'es. Amba a nõ un hoob-o un bo-o Shir o ra te á.

¹⁵ N-me beeb-ur Yeso, a ma'as nõ ur-bongon be-de Shir, bongon un na de warag sa o zee ur-**seke**

§ **Bør-ús op us-tet:11** 13:11 Hyen komo: Rewi 16:27.

de a un **seke** un Shir à. Ka **seke**-de ro un ruru hun-ne wu ro Wan-Koyan. ¹⁶ Taase to-to ke no un gu un or no ne ne, no wong rem-se no kume à. Ka senge-mo mo waragte ur-**seke** komo de Shir hoge rerem-mo un de à.

¹⁷ Nomu no ye ro m-yoose **yan-dor Yeso** Ma-to Shir à o-dorotte, no nom rii-yo ye zee no à, remen ye ro m-was un hog-m no ne. Komo yea rure Shir bo ye nome senge-mo un ye à. Remen kaane bo ye ro un nom un senge-mo ye à no naas ye ut-men á. Nom no bo ye he m-hoge o-zak à. Amba no nome ye koob-de o-dorotte, ka ra gu no á, ko hiin.

¹⁸ Sengu no un kon-se Shir rem te. Te nepste hur un te de kaps te á. Con-m te mo te senge she'et un kashi ur-she'et ko de ke da-de. ¹⁹ Duw-de un con-m re de ro no senge kon-se Shir rem re bo um he kum ur-keer um muubute be-ur no hor-m-hor à.

Kon-se Shir

²⁰⁻²¹ Me un kon-se Shir wu 'ye no ko yo ke rii-yo ur-bon yo remen no nomot rii-yo wu cone à. Komo wu senge m-nom rii-yo wu cone à, be-ur no un bu-yo Yeso **Kiristi**. Wu ro:

Shir wan-'ya un gwugwu-mo ur-hur!

Wu 'yonse Yeso Wan-Koyan ut-marimar un ka hyó-mo

un ess ut-ma mo, to a esse har da-o ba m-ta à!

Yeso wu ro kashi un wan-gut-de un ca!

A bum no wu har da-o ba m-ta, **amin**.

Kom-de ut-ma

²² Or re ne, ṡm kewestu n̄o, n̄om n̄o ceen ṡn rii-yo ṡm genbu n̄o à. Yanze me genbu n̄o moor-t̄o ṡt-ma á.

²³ ṡm conog n̄o nep a ho'osunte **Timoti**, or na, wu ro ke'o à. Urege wu haante be ṡn de, ṡn ga'ane tea habe, te hyenet n̄o.

²⁴ Gas n̄o myet ya-co n̄o ne, komo ṡn kap o hun-ne ye Shir. Or na es-mo ṡn dak-o o-Itariya, ye n̄o ro m-gas.

²⁵ Yar-mo Shir mo ṡr-she'et be-ṡr n̄o kap!

ut-Hun New Testament

Hun-Saare: ut-Hun New Testament New Testament

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hun-Saare

Contributor: WBT Central Zone

© 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc. in cooperation with the Ut-Hun Bible Translation Project All rights reserved. The New Testament in ut-Hun (Eastern Dukawa)

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

4b40cd80-7cb8-5d3d-8563-557f030f99d7